

De gulden middenweg

De ouwe rotten onder ons zijn het niet altijd eens met de manier waarop andere (aankomende) ouwe rotten met hun bijen omgaan. Dat is hun goed recht, want ze zijn per slot van rekening niet voor niks 'ouwe rot'. De beste ouwe rotten zijn degenen die beseffen dat ze in hun vertrouwde gewoonte kunnen vastroesten, dat ze niet meer open staan voor een andere aanpak of nieuwe ideeën voortgebracht door imkers zoals die door Rik Oldeven in zijn cursiefje van maart worden beschreven. 'De eigenwijze imkers, vaak creatief maar o zo lastig voor velen die het gareel gewend zijn'. Uit de dialoog tussen die groepen wordt gezocht naar de gulden middenweg. Noem dit het scheppende vermogen van de imker. De hele mensheid kenmerkt zich door een scheppend vermogen. Denk maar eens aan schitterende architectuur, adembenemende muziekstukken enz. Maar door de eeuwen heen is er ook een vernietigend vermogen. Van een individuele moordaanslag tot collectieve moordpartijen. Het valt allemaal onder de noemer mensheid waarvan de filosoof Kant ooit zei: 'Mensen kunnen het vreedzame samenzijn niet missen, maar tegelijk kunnen ze niet voorkomen dat ze met grote regelmaat weerzinwekkend zijn voor elkaar'. We zijn allemaal veroordeeld deel uit te maken van die mensheid.

Van JéKaVé tot AaBéVé

Ooit een boekenkast opgeruimd? Vorige week was het mijn beurt. Een mooi voornemen, maar nu de praktijk. Natuurlijk sla je elk boek nog even open en lees je een stukje voordat ze op de stapel 'afgedankt' komen. Je weegt ze als het ware. Direct valt het 'uit de tijd zijnde' taalgebruik op. Maar ja, we praten ook over boeken die ruim vijftig jaar geleden zijn geschreven. Schakelen we nu weer even terug naar het blad bijenteelt uit vroeger jaren dan valt hetzelfde op. Schrijvers verzwegen regelmatig hun ware naam en stonden in het 'imkerwereldje' bekend onder initialen. Wat de ouwe rotten zeker vertrouwd in de oren zal klinken zijn de initialen JéKaVé. Hierachter bevond zich de imker J.K. Vermaas. Hij verzorgde voor het toenmalige tijdschrift voor bijenteelt van 1939 tot en met 1967 de veel geprezen rubriek 'Uit de Jaagkieps'. Gelijk Otto de Kat nu verzamelde hij zijn kopij uit tal van buitenlandse bijenbladen. Een oubollig verhaal uit zijn eerste bijdrage wil ik u niet onthouden. 'Veel is er in Duitsland veranderd, maar de grappen en grollen zijn er nog steeds. Een zeer bekend schrijver hield een lezing over zwermverhin-

dering en besluit deze als volgt. 'Na u vele middelen genoemd te hebben om het zwermen te voorkomen wil ik eindigen met het volgende weinig bekende middel dat onfeilbaar moet zijn. Een imker, eigenaar van een flinke hoeveelheid volken, wordt in de zwermtijd bij prachtig weer door een collega imker op een kermis in een naburig dorp aangetroffen. Deze is zeer verrast hem daar met zijn vrouw te ontmoeten en vraagt of hij niet bang is dat zijn zwermen weg zullen vliegen. Nee, is het antwoord. Ik heb mijn schoonmoeder bij de stal gezet en nu waagt geen zwerm het om af te vliegen". Pas onlangs viel me op dat zich in ons redactieteam opnieuw een Vermaas bevindt, Ad Vermaas of met een beetje aanpassing AaBéVé.

Symbiose van mieren en Acacia

Als u dit leest is de voorjaarshoning geslingerd terwijl op het moment dat ik deze regels uittik, 5 mei, het koud en regenachtig is met een krachtige noordenwind die bijna elke gedachte aan voorjaarshoning heeft weggeblazen. Deze situatie duurt al 10 dagen terwijl de volken juist goed op gewicht kwamen door een uitbundige bloei van de kruipwilg. Of er nog iets te slingeren overblijft zal later blijken. Afgaande op de voorspoedige ontwikkeling in april zullen er bij de eerste de beste mooie dag zeker (onverwachte) zwermen zijn afgekomen. Maar dat alles is nu verleden tijd. Wellicht kunt u nog wat zomerhoning oogsten. Op Terschelling is de witte klaver massaal aanwezig en bloeit uitbundig. Toch wordt er nauwelijks honing van gewonnen. Zou het kunnen zijn dat er tegenwoordig soorten witte klaver worden ingezaaid met een hoog voedingsgehalte voor het vee die echter weinig nectar produceren? De lindedracht en die van de Acacia vormen een verhaal apart. Beiden zijn zeer weergevoelig. De linde doet het volop bij warm klef weer, terwijl de Acacia het moet hebben van warm droog weer met weinig wind. Wordt er in ons land nog wel honing van de Robinia of pseudo acacia geoogst? De Acacia komt algemeen voor in Midden-Europa en daarnaast ook in Oost-Afrika. Daar doet zich een fijn afgestemd samenspel voor tussen mieren en de acacia. De laatste wordt door de mieren beschermd tegen planteneters. Als de acacia bloeit zijn er echter andere insecten nodig voor de bestuiving. Hoe breken bijen door het cordon van vijandige mieren die de bloemen beschermen? Ze krijgen hierbij hulp van ... de acacia. Zodra de knoppen van de acaciabloem open barsten produceert de plant

een chemisch signaal dat de mieren afschrikt. Het signaal komt van de jonge bloem, wellicht van het stuifmeel. Uit onderzoek bleek dat de activiteit van de bijen begint zodra de bloem zich opent. Tussen elf uur 's-ochtends en twee uur 's-middags wordt 75% van het stuifmeel verplaatst. De mieren zijn vooral vroeg in de ochtend in de weer. Als de bijen actief zijn verspreiden de jonge bloemen hun chemisch visitekaartje en zijn de mieren (tijdelijk) vertrokken.

Brokhoning

Als na de heidedracht de raathoning uit korven wordt gewonnen dan blijven er altijd een aantal minder mooi gevormde stukken over. Een stukje in de pot bijgevuld met slingerhoning is een fraai gezicht en er zijn altijd liefhebbers voor te vinden. Maar ook met volken in kasten kunnen we zonder al te veel moeite brokhoning winnen. Misschien is het voor u een nieuw product, maar wat let u om het eens te proberen? Hang in een honingkamer zes raampjes voorbouw bestaande uit een reepje kunstraat en vul de honingkamer verder aan met aan beide zijden twee uitgebouwde raten. Leg onder de honingkamer een moerrooster. In de broedkamer is gezorgd voor minimaal acht raten broed en het volk moet als het ware overkoken van de bijen. Bij voldoende dracht worden de raampjes met kunstraat snel uitgebouwd voor de opslag van nectar. Zodra de honing is verzegeld vervangt u deze raten door raampjes met voorbouw. De verzegelde raat snijdt u vervolgens in brokken en behandelt ze verder zoals eerder aangegeven. Als de honing gaat kristalliseren dan komt de brokhoning niet meer tot zijn recht. Vandaar dat professionele imkers veelal acacia-honing gebruiken die nauwelijks kristalliseert, of de honing sterk verhitten en snel afkoelen waardoor kristallisatie sterk wordt vertraagd. Wilt u deze problemen voor zijn en heeft u bovendien een bloedje hekel aan slingeren dan is de uitgelezen aanpak om de brokken verzegelde honing als raathoning te verkopen. Snijd de raat in stukken en laat het snijvlak een nacht uitlekken. Verpak het vervolgens in een plastic bakje afgedekt met cellofaan en voorzien van een etiketje. Klaar is imker Kees. Klinkt bijna te simpel om mee te beginnen. Maar vergis u niet. We willen mooi recht uitgebouwde raten krijgen. Dat is alleen mogelijk als de raampjes niet scheluw zijn. Niet scheluw betekent voor de bijen absoluut recht! Anders wordt het dolle pret en bouwen ze de raten aan elkaar vast. Probeer ze dan maar eens heel uit de kast te krijgen. Wissel raampjes met voorbouw niet af met uitgebouwde raten. Bij overvloedige dracht maken de bijen van de

uitgebouwde raten spekraten en die worden vast gebouwd aan de nieuwe raat. Het volgende probleem doet zich voor als het een 'echt' mooie nazomer wordt. Weet u nog, we hadden de bijen lekker samengeperst om ze aan het bouwen te krijgen. Maar baden ze dan in weelde en wordt er niet op tijd ruimte gegeven dan lonkt het zwermen opnieuw. Dus toch weer simpel mits en indien en jawel, ga zo nog maar even door. En als we dat allemaal achter de rug hebben moeten we op zoek naar liefhebbers voor ons nieuwe product. Blijft er een voorraadje over dan zal de honing in de raat gaan kristalliseren. Om dat te vertragen moeten de verpakte stukken brokhoning in plastic zakjes worden gedaan en afgesloten in de diepvriezer worden bewaard. Als de verpakte honing voor gebruik uit de diepvriezer wordt gehaald zal zich aan de buitenzijde van de verpakking condens vormen. Laat de honing verpakt op kamertemperatuur komen en biedt het dan pas te koop aan. Als u een goed product levert komen de klanten absoluut terug. Veel succes en laat het resultaat eens horen.

Het weer in juli en augustus

Voor de maanden juli en augustus gelden voor het midden van het land over de periode 1971-2000 de volgende gemiddelden. Aantal uren zonneschijn 196 en 192; neerslag 70 en 58 millimeter; gemiddelde maximumtemperatuur 22,1 en 22,3°C.

Juli maanden

Jaar	Zon	Uren	Neerslag (mm)	Max.temp °C
1997	normaal		zeer nat (105)	normaal
1998	somber		extreem nat	(134) normaal
1999	vrij zonnig		normaal	normaal
2000	normaal		droog	vrij warm (21,1)
2001	vrij zonnig		vrij droog (50)	normaal

Augustus maanden

Jaar	Zon	Uren	Neerslag (mm)	Max.temp °C
1997	zonnig	(248)	droog (45)	zeer warm (26,0)
1998	normaal		normaal	normaal
1999	normaal		nat (87)	vrij warm (22,7)
2000	zonnig	(230)	droog (47)	normaal
2001	normaal		zeer nat (108)	warm (23,6)

Geraadpleegd:

De Volkskrant, Acacia schrikt beschermers af. Juli 1997
JéKaVé, Uit de Jaagkieps. Maandschrift voor Bijenteelt
42(1): 009 (januari 1939)